

Mistä vuonna 2021 alkaneet vanhuuseläkkeet karttuivat?

Tiina Palotie-Heino
Jukka Lampi

Eläketurvakeskuksen tilastoja 05/2022

Mistä vuonna 2021 alkaneet vanhuuseläkkeet karttuivat?

Tiina Palotie-Heino
Jukka Lampi

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Sähköposti: etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Telefon: 029 411 20

E-post: förnamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS, FINLAND

Phone: +358 29 411 20

E-mail: firstname.surname@etk.fi

Helsinki 2022

ISSN 2343-3558 (verkkajulkaisu)

Tiivistelmä

Tässä selvityksessä eritellään vuonna 2021 työeläkejärjestelmässä alkaneiden vanhuuseläkkeiden karttumisperusteita. Vastaava selvitys on aiemmin tehty vuosilta 2017 ja 2019 ([Mistä vuonna 2019 alkaneet vanhuuseläkkeet karttuivat?](#)).

Eläkettä karttuu vuotuisten työansioden lisäksi useiden sosiaalietuusjaksojen sekä suoritettujen tutkintojen perusteella. Työkyvyttömyyseläkkeeseen sisältyy lisäksi ns. tulevan ajan karttuma. Lykkäämällä vanhuuseläkkeelle siirtymistä yli oman vanhuuseläkeikänsä saa eläkkeeseen lykkäyskorotuksen. Selvityksessä eritellään sitä, missä määrin vuonna 2021 alkaneet vanhuuseläkkeet perustuivat vuoden 2004 jälkeen kertyneeseen eläkkeeseen ja edellä mainittuihin eri karttumisperusteisiin. Lisäksi tietoja verrataan tietoja vuosien 2017 ja 2019 tilanteeseen. Kansaneläke ja takuueläke eivät sisälly tähän selvitykseen.

Vuonna 2021 työeläkelakien mukaan alkanut vanhuuseläke oli keskimäärin 1 794 euroa kuukaudessa. Miehillä se oli 2 024 ja naisilla 1 583 euroa. Alkanut keskimääräinen vanhuuseläke oli naisilla samaa tasoa kuin kaksi vuotta aiemmin, mutta miehillä se oli hieman alhaisempi.

Keskimäärin 46 prosenttia vanhuuseläkkeen määrästä oli karttunut vuoden 2004 jälkeen. Osuus nousi vajaat viisi prosenttiyksikköä kahdessa vuodessa ja lähes 10 yksikköä neljässä vuodessa.

Vuoden 2004 jälkeen karttuneesta työeläkkeestä keskimäärin 90 prosenttia perustui suoraan ansiotuloihin. Keskimäärin kuusi prosenttia (54 €/kk) oli karttunut tulevan ajan ja kolme prosenttia sosiaalietuusjaksojen perusteella (30 €/kk). Sekä tulevan ajan karttuman että sosiaalietuusjaksoilta kertyneen eläkkeen osuus laskivat hieman verrattuna vuonna 2019 vanhuuseläkkeelle siirtyneisiin. Tämä johtuu pitkälti siitä, että aiempaa pienempi osuus siirtyi vanhuuseläkkeelle työkyvyttömyyseläkkeeltä tai oli ollut työttömyysturvan lisäpäivillä.

Sosiaalietuusjaksojen ajalta eläkettä oli karttunut runsaalle kahdelle kolmasosalle vanhuuseläkkeelle siirtyneistä. Merkittävin niistä perustui ansiosidonnaisen työttömyysturvan aikana kertyneeseen eläkkeeseen, joka oli keskimäärin 22 euroa kuukaudessa. Se oli selvästi suurempi yksityisen sektorin (31 €/kk) kuin julkisen sektorin palkansajalla (11 e/kk) tai yrittäjillä (6 e/kk). Eläkkeen karttumisesta muiden sosiaalietuusjaksojen perusteella ei sektoreiden välillä ollut merkittäviä eroja.

Vuonna 2021 lykkäyskorotuksen keskimääräinen määrä suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä miehillä oli 63 euroa ja naisilla 52 euroa kuukaudessa. Tämä oli keskimäärin 15 euroa vähemmän kuin vuonna 2019. Tämä johtunee siitä, että vanhuuseläkeiän alaraja on tänä aikana noussut puoli vuotta ja samalla yhä suurempi osuus siirtyi vanhuuseläkkeelle osittaisen vanhuuseläkkeen kautta. Vuonna 2017 lykkäyskorotusten merkitys oli vielä pieni, sillä ennen vuotta 2017 lykkäyskorotus laskettiin 68 ikävuoden ylittä-

vältä ajalta. Vuoden 2017 alusta lähtien lykkäyskorotus on laskettu alimman vanhuuseläkeiän ylittävältä ajalta.

Vuonna 2021 jo 18 prosenttia vanhuuseläkkeelle siirtyneistä siirtyi sille osittaiselta varhennetulta vanhuuseläkkeeltä. Heidän keskimääräinen vanhuuseläkkeensä oli 106 euroa kuukaudessa korkeampi kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä.

Vuonna 2021 alkaneista vanhuuseläkkeistä 19 prosenttia siirtyi sille työkyvyttömyyseläkkeeltä. Täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä keskimääräinen vanhuuseläke oli 1 414 euroa ja osatyökyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä 1 680 euroa kuukaudessa. Tulevan ajan karttuma oli heillä merkittävä. Täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä se oli keskimäärin 290 euroa ja osaeläkkeeltä siirtyneillä 219 euroa kuukaudessa. Näiden karttumien keskimääräinen määrä kasvoi kahdessa vuodessa.

Pienemmissä eläkkeissä tulevan ajan eläkekarttuman ja sosiaalietuusjaksojen aikana karttuneen eläkkeen merkitys olivat suuremmat kuin korkeimmissa eläkkeissä.

Sisältö

1 Johdanto	9
2 Aineisto	10
3 Alkaneiden vanhuuseläkkeiden karttumisperusteiden erittely	12
3.1 Kaikki vanhuuseläkkeelle siirtyneet	12
3.2 Suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneet	14
3.3 Työttömyysturvan lisäpäiviltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet	15
3.4 Osittaiselta varhennetulta vanhuuseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet	16
3.5 Työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet	17

1 Johdanto

Tässä selvityksessä eritellään vuonna 2021 alkaneiden vanhuuseläkkeiden karttumisperusteita. Ennen vuotta 2005 työeläkkeiden karttumasäännöissä oli merkittäviä sektori- ja lakikohtaisia eroja. Pääsääntöisesti eläkkeen karttuminen oli työsuhdekohtaista. Kunkin työsuhteen pituus ja ansiot työsuhteen loppupäässä ratkaisivat sen, kuinka paljon eläkettä karttui. Vuoden 2005 eläkeuudistuksessa työsuhdekohtainen eläkkeen laskenta korvattiin vuosiansioihin perustuvalla laskennalla. Vuoden 2005 alusta lähtien eläkettä on karttunut myös useiden sosiaalietuusjaksojen ajalta sekä suoritetuista tutkinnoista. Työkyvyttömyyseläkkeisiin tulee lisäksi niin sanottu tulevan ajan karttuma, joka sisältyy myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen alkavaan vanhuuseläkkeeseen.

Selvityksessä eritellään sitä, missä määrin vuonna 2021 alkaneet vanhuuseläkkeet perustuivat vuoden 2004 jälkeen karttuneeseen eläkkeeseen, ja missä määrin eläkettä oli karttunut edellä mainittujen karttumisperusteiden mukaan vuodesta 2005 lähtien. Erikseen tarkastellaan suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneitä sekä työttömyysturvan lisäpäiviltä, osittaiselta varhennetulta vanhuuseläkkeeltä tai työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneitä. Tuloksissa eritellään yksityisen ja julkisen sektorin työntekijät sekä yrittäjät. Tämä on päivitys aiemmin tehdyille selvityksille, joissa tarkasteltiin vuonna 2017 ja 2019 vanhuuseläkkeelle siirtyneitä.

Eläkejärjestelmän rekistereistä ei löydy sellaisenaan työansioista ja sosiaalietuuksista karttuneita eläkkeitä. Tätä selvitystä varten laadittiin laskentaohjelma, joka laskee ansaintarekisterin tiedoista tietyinä vuotena eläköityneelle henkilölle eläkearvion. Selvityksen tulokset perustuvat näihin laskennallisiin yksilökohtaisiin eläkkeisiin. Vertailu todellisuudessa maksettuihin eläkkeisiin osoitti joitakin yksilötason eroja verrattuna laskennalliseen eläkkeeseen. Tämän vuoksi nyt esitettävät tulokset ovat luonteeltaan arvioita. Selvityksen tulokset kuvaavat verrattain suurten ryhmien keskimääräisiä eläkkeitä. Henkilöiden jako eri sektoreihin ei ole täysin yksiselitteinen, sillä useat ovat työskennelleet sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, ja harva on koko työuransa ollut yrittäjä. Selvityksessä henkilö edusti sitä sektoria, josta hänen eläkkeensä oli pääosin karttunut.

Tässä selvityksessä käytetty käsite eläkkeelle siirtymisestä poikkeaa Eläketurvakeskuksen virallisissa tilastoissa käytetystä määritelmästä. Niissä eläkkeelle siirtyneeksi katsotaan henkilö, jonka vanhuus-, työkyvyttömyys- tai maatalouden erityiseläke on alkanut tilastovuoden aikana. Lisäksi edellytetään, ettei henkilö ole saanut mitään em. eläkettä ainakaan kahteen vuoteen. Tässä selvityksessä ei ole tehty jälkimmäistä rajausta.

Jukka Lampi on laatinut selvityksen laskelmat ja Tiina Palotie-Heino kirjoitti selvityksen. Julkaisun taittoi Katariina Käkönen.

2 Aineisto

Selvityksessä tarkastellaan henkilöitä, joilla alkoi Suomessa työeläkelakien mukainen vanhuuseläke vuonna 2021 ja olivat vuoden 2021 lopussa iältään 60–68-vuotiaita. Selvityksestä jätettiin pois henkilöt, joiden työkyvyttömyyseläke oli alkanut ennen vuotta 2005. Näin tarkasteltava joukko muodostuu 53 966 henkilöstä. Heistä 60 prosenttia siirtyi suoraan vanhuuseläkkeelle, 19 prosenttia siirtyi vanhuuseläkkeelle työkyvyttömyyseläkkeen kautta ja 18 prosenttia siirtyi osittaiselta varhennetulta vanhuuseläkkeeltä varsinaiselle vanhuuseläkkeelle. Työttömyysturvan lisäpäivillä oli ollut kaksi prosenttia ennen vanhuuseläkkeen alkamista siirtymistä. (Taulukko 1.)

Kahdessa vuodessa osittaisen vanhuuseläkkeen kautta vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osuus kasvoi selvästi. Samalla työttömyysturvan lisäpäiviltä siirtyneiden määrä puolittui.

Runsas puolet (54 %) henkilöistä luokiteltiin yksityisen sektorin palkansaajiksi, kolmannes (34 %) julkisen sektorin palkansaajiksi ja 12 prosenttia yrittäjiksi. Osuuksissa oli selviä eroja sukupuolen mukaan. Miehistä suurin osa oli yksityisen sektorin palkansaajia. Naista puolet oli työskennellyt julkisella sektorilla ja lähes saman verran yksityisellä sektorilla. Yrittäjien osuus oli miehillä kaksinkertainen naisiin verrattuna. Sektorijako tehtiin eläkkeen suuruuden perusteella. Se on poissulkeva, eli henkilö edustaa vain yhtä sektoria. Näin ollen esimerkiksi yksityisen sektorin palkansaajaksi luokiteltiin henkilö, jonka eläkkeestä suurin osa oli karttunut yksityisen sektorin palkansaajana. (Taulukko 1.)

Taulukko 1

Vuonna 2021 työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle siirtyneet 60–68-vuotiaat

	Miehet		Naiset		Kaikki	
Yhteensä	25 756	100 %	28 210	100 %	53 966	100 %
Suoraan vanhuuseläkkeelle	15 008	58 %	17 363	62 %	32 371	60 %
Työttömyysturvan lisäpäiviltä	408	2 %	710	3 %	1 118	2 %
Työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle	4 749	18 %	5 525	20 %	10 390	19 %
- täysi työkyvyttömyyseläke	4 112	16 %	3 881	14 %	7 993	15 %
- osatyökyvyttömyyseläke	637	2 %	1 644	6 %	2 281	4 %
Luopumistuen kautta vanhuuseläkkeelle	213	1 %	201	1 %	414	1 %
Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kautta vanhuuseläkkeelle	5 378	21 %	4 411	16 %	9 789	18 %
Yksityisen sektorin palkansaaja	17 221	67 %	11 980	42 %	29 201	54 %
Julkisen sektorin palkansaaja	4 424	17 %	14 030	50 %	18 454	34 %
Yrittäjä	4 111	16 %	2 200	8 %	6 311	12 %

Runsaat kaksi kolmasosaa vuonna 2021 vanhuuseläkkeelle siirtyneistä oli kartuttanut eläkettä sosiaalietuusjaksojen ajalta. Työttömyyden ajalta eläkettä oli kerryttänyt reilu kolmannes ja muilta sosiaalietuusjaksoilta yli puolet. Nämä osuudet olivat lähes samat kuin vuosina 2019 ja 2017 vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. Lykkäyskorotuksen oli saanut 44 prosenttia. Suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä lykkäyskorotuksen saaneiden osuus oli 56 prosenttia. (Taulukko 2.)

Taulukko 2

Vuonna 2021 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden karttumaperusteiden jakauma

	Kaikki henkilöt		Suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneet	
	Lkm	Osuus	Lkm	Osuus
Yhteensä	53 966	100 %	32 371	100 %
Karttumaa sosiaalietuusjaksoilta	38 669	72 %	20 736	64 %
- karttumaa työttömyysjaksoilta	19 875	37 %	10 842	33 %
- karttumaa muilta sosiaalietuusjaksoilta	31 713	59 %	16 192	50 %
Lykkäyskorotus	23 787	44 %	18 042	56 %

3 Alkaneiden vanhuuseläkkeiden karttumisperusteiden erittely

3.1 Kaikki vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Vuonna 2021 alkaneiden vanhuuseläkkeiden suuruus oli keskimäärin 1 794 euroa kuukaudessa. Miesten eläke oli keskimäärin 2 024 euroa kuukaudessa ja naisten 1 583 euroa. Miesten keskimääräinen eläke oli 17 euroa pienempi ja naisten 14 euroa korkeampi kuin vuonna 2019 alkaneet vanhuuseläkkeet. Julkiselta sektorilta eläkkeensä pääosin kartuttaneiden eläkkeet olivat keskimäärin selvästi korkeammat ja yrittäjien eläkkeet olivat selvästi matalammat.

Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuudessa koko työeläkkeestä ei ollut suuria eroja eri sektoreiden välillä. Sen osuus oli kahdessa vuodessa noussut 42 prosentista reiluun 46 prosenttiin. Neljä vuotta sitten osuus oli 37 prosenttia. Vuonna 2021 osuus oli naisilla (47 %) hieman korkeampi kuin miehillä (45 %). (Taulukko 3.)

Vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä keskimäärin 30 euroa (miehillä 33 € ja naisilla 27 €) eli 3–4 prosenttia oli karttunut sosiaalietuusjaksojen ajoilta. Miehillä korostui eläkekertymä työttömyysjaksoilta (miehet 26 €, naiset 18 €). Muilta sosiaalietuusjaksoilta ja tutkinnoista eläkettä oli kertynyt keskimäärin 9 euroa. Miesten ja naisten välillä ei tässä ollut merkittävää eroa. Sosiaalietuusjaksoilta kertyneiden karttumien suuruus ja osuus eivät muuttuneet merkittävästi kahdessa vuodessa.

Eläkkeen karttuminen työttömyysjaksoilta oli merkittäväntä yksityisen sektorin palkansaajilla. Sen sijaan yrittäjillä työttömyysjaksojen ajalta karttuneen eläkkeen määrä oli pieni. Eläkkeen kartumisessa muiden sosiaalietuusjaksojen perusteella ei ollut merkittäviä sektorikohtaisia eroja.

Tulevan ajan karttuma oli keskimäärin 54 euroa. Se oli miehillä (60 €) hieman suurempi kuin naisilla (50 €). Tulevan ajan karttuman osuus vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä oli 6–7 prosenttia molemmilla sukupuolilla.

Tulevan ajan karttuman suuruus oli jokseenkin sama kaikilla sektoreilla, mutta sen osuus vuoden 2004 jälkeen kertyneestä eläkkeestä oli yrittäjillä keskimäärin lähes 9 prosenttia. Yksityisellä ja julkisella sektorilla osuus oli 5–6 prosenttia.

Taulukko 3

Kaikki vuonna 2021 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen ja sektorin mukaan

Miehet	Yksityinen	Julkinen	Yrittäjä	Kaikki
Lukumäärä	17 221	4 424	4 111	25 756
Eläke keskimäärin, €/kk*	2 047	2 465	1 454	2 024
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	930	1 074	638	908
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	41	20	14	33
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	34	13	6	26
- tulevan ajan karttuma	63	48	53	59
Lykkäyskorotus, €/kk	53	107	38	60
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	45,4 %	43,6 %	43,9 %	44,9 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä				
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	4,5 %	1,9 %	2,3 %	3,7 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	3,6 %	1,2 %	0,9 %	2,8 %
- tulevan ajan karttuma	6,8 %	4,5 %	8,4 %	6,5 %

Naiset	Yksityinen	Julkinen	Yrittäjä	Kaikki
Lukumäärä	11 980	14 030	2 200	28 210
Eläke keskimäärin, €/kk*	1 448	1 753	1 240	1 583
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	688	810	595	741
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	37	21	16	27
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	28	11	6	18
- tulevan ajan karttuma	45	52	60	50
Lykkäyskorotus, €/kk	35	65	36	50
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	47,5 %	46,2 %	48,0 %	46,8 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä				
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	4,0 %	2,0 %	2,5 %	3,0 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	3,0 %	1,0 %	1,0 %	2,0 %
- tulevan ajan karttuma	4,9 %	4,8 %	9,4 %	5,5 %

Kaikki	Yksityinen	Julkinen	Yrittäjä	Kaikki
Lukumäärä	29 201	18 454	6 311	53 966
Eläke keskimäärin, €/kk*	1 801	1 923	1 379	1 794
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	831	873	623	821
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	40	21	15	30
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	31	11	6	22
- tulevan ajan karttuma	56	51	56	54
Lykkäyskorotus, €/kk	46	76	37	55
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	46,1 %	45,4 %	45,2 %	45,8 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä				
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	4,3 %	1,9 %	2,3 %	3,3 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	3,4 %	1,0 %	0,9 %	2,4 %
- tulevan ajan karttuma	6,0 %	4,7 %	8,7 %	6,0 %

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

Sosiaalietuusjaksojen aikainen eläkekarttuma ja tulevan ajan eläkekarttuma olivat suhteellisesti merkittävämmät pienimmissä eläkkeissä. Alimmassa kvartiilissa näiden karttumaperusteiden osuus suhteessa vuoden 2004 jälkeen kartutettuihin eläkkeisiin oli keskimäärin neljännes (76 €/kk). Alimpaan kvartiiliin kuuluneet saivat myös Kelan eläkejä. Niinpä tässä ryhmässä kokonaiseläketurvan kannalta sosiaalietuusjaksojen ja tulevan ajan merkitys oli hieman pienempi kuin pelkän työeläkkeen tarkastelu antaisi ymmärtää. Ylimmässä kvartiilissa sosiaalietuusjaksojen aikaisen eläkekarttuman ja tulevan ajan karttuman yhteismäärä oli keskimäärin vajaat 5 prosenttia (71 €/kk) vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä. (Taulukko 4.)

Taulukko 4

Vuonna 2021 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden eläkkeen karttumisperusteet eläkkeen suuruuden mukaan

	Yht.	Q1	Q2	Q3	Q4
Kvartiilin yläraja	.	1 104	1 661	2 251	..
Eläke keskimäärin, €/kk*	1 794	638	1 396	1 931	3 211
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	821	291	654	862	1 476
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	30	31	37	29	25
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	22	24	26	19	17
- tulevan ajan karttuma	54	45	69	57	46
Lykkäyskorotus, €/kk	55	15	27	43	120
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	45,8 %	45,7 %	46,9 %	44,6 %	46,0 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä					
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	3,7 %	10,5 %	5,7 %	3,3 %	1,7 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	2,6 %	8,4 %	4,0 %	2,2 %	1,1 %
- tulevan ajan karttuma	6,6 %	15,6 %	10,5 %	6,6 %	3,1 %

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

3.2 Suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneiden henkilöiden eläkkeiden keskiarvo oli 1 867 euroa kuukaudessa vuonna 2021. Miehillä keskimääräinen eläke oli 2 107 euroa ja naisilla 1 659 euroa kuukaudessa. (Taulukko 5.) Miesten keskimääräinen eläke laski 81 euroa ja naisten 11 euroa verrattuna vuoteen 2019.

Sosiaalietuusjaksojen ajalta miehille oli karttunut eläkettä keskimäärin 26 euroa ja naisille 22 euroa. Valtaosa siitä oli kertynyt työttömyysjaksoilta. Sosiaalietuuksien ajalta kertynyt eläke muodosti keskimäärin 3 prosenttia vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä sekä miehillä että naisilla. Osuus laski vuoteen 2017 verrattuna.

Vuonna 2021 lykkäyskorotuksen keskimääräinen määrä oli miehillä 63 euroa ja naisilla 52 euroa. Keskimääräinen lykkäyskorotus laski 15 euroa vuodesta 2019. Vuonna 2017 lykkäyskorotus oli vielä alhainen. Tämä muutos johtuu suurelta osin vuoden 2017 eläkeuudistuksesta. Ennen vuotta 2017 lykkäyskorotus laskettiin 68 ikävuoden ylittävältä ajalta. Vuoden 2017 alusta lähtien lykkäyskorotus on laskettu alimman vanhuuseläke-
iän ylittävältä ajalta.

Taulukko 5

Suoraan vanhuuseläkkeelle vuonna 2021 siirtyneet, eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen mukaan

	Miehet	Naiset	Kaikki
Lukumäärä	15 008	17 363	32 371
Eläke keskimäärin, €/kk*	2 107	1 659	1 867
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	953	778	859
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	26	22	24
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	21	15	17
- tulevan ajan karttuma	.	.	.
Lykkäyskorotus, €/kk	63	52	57
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	45,2 %	46,9 %	46,0 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä			
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	2,8 %	2,9 %	2,8 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	2,2 %	1,9 %	2,0 %
- tulevan ajan karttuma	.	.	.

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

3.3 Työttömyysturvan lisäpäiviltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Runas 1 100 henkilöä siirtyi vanhuuseläkkeelle työttömyysturvan lisäpäiviltä. Tämä oli alle puolet vuoden 2019 määrästä. Heidän keskieläkkeensä (1 230 €/kk) laski miehillä huomattavasti, peräti 174 euroa verrattuna vuoteen 2019. Myös naisilla keskimääräinen vanhuuseläke tässä ryhmässä laski 34 eurolla. Työttömyysturvan lisäpäiviltä siirtyneiden keskimääräinen eläke oli myös selvästi matalampi kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä (1 867 €/kk). Työttömyysjaksojen ajalta kertynyt eläke oli merkittävä: keskimäärin 137 euroa kuukaudessa ja sen osuus oli noin neljännes vuoden 2004 jälkeisestä eläkekarttumasta sekä miehillä että naisilla. (Taulukko 6.)

Taulukko 6

Työttömyysturvan lisäpäiviltä vanhuuseläkkeelle vuonna 2021 siirtyneet, eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen mukaan

	Miehet	Naiset	Kaikki
Lukumäärä	408	710	1 118
Eläke keskimäärin, €/kk	1 405	1 130	1 230
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke, €/kk, josta	641	541	577
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	166	135	146
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	158	126	137
- tulevan ajan karttuma	.	.	.
Lykkäyskorotus, €/kk	.	.	.
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	45,6 %	47,9 %	46,9 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä			
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	25,9 %	25,0 %	25,4 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	24,6 %	23,2 %	23,8 %
- tulevan ajan karttuma	.	.	.

3.4 Osittaiselta varhennetulta vanhuuseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Vuodesta 2017 lähtien on ollut mahdollista valita osittainen varhennettu vanhuuseläke 61 vuoden iästä alkaen. Osittainen vanhuuseläke tarjoaa joustavan mahdollisuuden yhdistää työnteko ja osittainen eläke. Kertyneestä eläkkeestä voi tällöin ottaa maksuun 25 tai 50 prosenttia ja siihen tehdään pysyvä varhennusvähennys, joka on 0,4 prosenttia jokaista varhennuskuukautta kohti. Vähennys säilyy varhennetussa osuudessa myös vanhuuseläkkeen tai muun eläke-etuuden alkaessa osittaisen vanhuuseläkkeen jälkeen. Osittaisen vanhuuseläkkeen varhentamattomaan osaan saa ns. lykkäyskorotuksen, jos jatkaa työskentelyä yli oman eläkeikänsä.

Vuonna 2021 osittaiselta varhennetulta vanhuuseläkkeeltä siirtyi lähes 9 800 henkilöä varsinaiselle vanhuuseläkkeelle. Tämä oli huomattavasti suurempi määrä kuin vuonna 2019 (6 000). Vuonna 2021 heidän keskimääräinen vanhuuseläkkeensä oli 1 973 euroa kuukaudessa. Tämä oli 106 euroa enemmän kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. Erityisesti miehillä oli osittaisen eläkkeen valinneilla keskimäärin korkeampi eläke kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä.

Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen määrä oli jokseenkin sama osittaiselta eläkkeeltä siirtyneillä kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. Sen sijaan työttömyysjaksoilta kertyneen eläkkeen määrä ja osuus olivat hieman suuremmat osittaiselta vanhuuseläkkeeltä siirtyneillä. Lykkäyskorotuksen määrä jäi hieman alhaisemmaksi kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä (Taulukot 5 ja 7).

Taulukko 7

Osittaiselta vanhuuseläkkeeltä varsinaiselle vanhuuseläkkeelle vuonna 2021 siirtyneet, eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen mukaan

	Miehet	Naiset	Kaikki
Lukumäärä	5 378	4 411	9 789
Eläke keskimäärin, €/kk*	2 200	1 696	1 973
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	992	794	903
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	47	34	41
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	39	23	32
- tulevan ajan karttuma	.	.	.
Lykkäyskorotus, €/kk	52	46	50
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	45,1 %	46,8 %	45,7 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä			
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	4,7 %	4,3 %	4,6 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	3,9 %	2,9 %	3,5 %
- tulevan ajan karttuma	.	.	.

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

3.5 Työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Sairauden, vian tai vamman aiheuttaman työkyvyttömyyden jatkuessa vähintään vuoden ajan henkilö voi saada työkyvyttömyyseläketä. Se voidaan myöntää henkilölle, joka ei ole täyttänyt ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää. Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää joko täytenä tai osittaisena. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeensaajan saavuttaessa vanhuuseläkeiän.

Osatyökyvyttömyyseläke on määrältään puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä. Kun osatyökyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, se kerrotaan kahdella. Osatyökyvyttömyyseläkkeen jälkeinen vanhuuseläke on siis lähtökohtaisesti yhtä suuri kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen jälkeinen vanhuuseläke.

Eläkkeen aikainen työskentely kartuttaa uutta vanhuuseläketä täyden ja osatyökyvyttömyyseläkkeen ajalta. Eläkeaikaisen työn karttumisprosentti on kuitenkin 1,5 eli eläkkeen aikaiseen työskentelyyn ei sovelleta korotettuja karttumisprosentteja. Työkyvyttömyyseläkkeen aikaiseen työskentelyyn liittyy ansiorajoja, jotka rajoittavat työnteon määrää.

Ns. tulevan ajan karttuma on merkittävä osa työkyvyttömyyseläketä. Sen tarkoituksena on korvata vakuutetulle työkyvyttömyyden vuoksi pois jääviä työansioita vanhuuseläke-

ikään asti. Tulevan ajan eläke lasketaan eläketapahtumavuoden alusta sen kuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläke lasketaan pääsääntöisesti työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden ansioiden perusteella.

Täyden ja osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana ei eläkettä kartu sosiaalietuusjaksoilta, jos työkyvyttömyyseläke on voimassa kalenterivuoden alusta loppuun asti. Jos eläke ei ole voimassa koko kalenterivuotta, kyseisen vuoden ajalta sosiaalietuusjaksojen karttuma on samanlainen kuin muillakin vakuutetuilla.

Vuonna 2021 työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyi lähes 10 400 henkilöä vanhuuseläkkeelle. Tämä oli 900 henkilöä vähemmän kuin kaksi vuotta aiemmin. Valtaosa, eli lähes 8 000, siirtyi vanhuuseläkkeelle täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä. Vajaat 2 300 henkilöä siirtyi osatyökyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle.

Vuonna 2021 täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneiden työeläke oli keskimäärin 1 414 euroa ja osatyökyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä keskimäärin 1 680 euroa kuukaudessa. Osatyökyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneillä vuoden 2004 jälkeisen eläkekertymän osuus oli keskimäärin kolme prosenttiyksikköä suurempi kuin täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. Molemmissa ryhmissä vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus oli alhaisempi kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. (Taulukot 5, 8 ja 9.)

Tulevan ajan karttumalla on suuri merkitys työkyvyttömyyseläkkeissä. Täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä se oli keskimäärin 290 euroa kuukaudessa ja osaeläkkeeltä siirtyneillä 219 euroa. Täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä tämä karttuma nousi huomattavasti kahdessa vuodessa (251 e vuonna 2019). Täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä tulevan ajan karttuman osuus vuoden 2004 jälkeen kertyneestä eläkkeestä oli lähes puolet niin miehillä kuin naisilla. Osatyökyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneillä tulevan ajan karttuman osuus vuoden 2004 jälkeen kertyneestä eläkkeestä oli reilu neljännes. Tämä ero selittyy sillä, että osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirrytään keskimäärin myöhemmin kuin täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle. Täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä ei sukupuolten välillä ei ollut eroa tulevan ajan karttuman osuudessa. Sen sijaan osatyökyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä tulevan ajan karttuman merkitys oli miehillä hieman suurempi. (Taulukot 8 ja 9.)

Sosiaalietuusjaksoilta eläkettä oli kertynyt suhteessa vuoden 2004 jälkeiseen karttumaan täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyvillä keskimäärin lähes 5 prosenttia. Osatyökyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä tämä osuus jäi reiluun 2 prosenttiin.

Taulukko 8

Täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle vuonna 2021 siirtyneet, eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen mukaan

	Miehet	Naiset	Kaikki
Lukumäärä	4 112	3 881	7 993
Eläke keskimäärin, €/kk	1 594	1 222	1 414
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke, €/kk, josta	673	557	617
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	33	27	30
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	18	13	16
- tulevan ajan karttuma	315	263	290
Lykkäyskorotus, €/kk	.	.	.
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	42,2 %	45,6 %	43,6 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä			
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	4,8 %	4,8 %	4,8 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	2,7 %	2,3 %	2,5 %
- tulevan ajan karttuma	46,8 %	47,2 %	47,0 %

Taulukko 9

Osatyökyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle vuonna 2021 siirtyneet, eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen mukaan

	Miehet	Naiset	Kaikki
Lukumäärä	637	1 644	2 281
Eläke keskimäärin, €/kk	1 963	1 570	1 680
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke, €/kk, josta	891	743	784
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	20	19	19
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	8	5	6
- tulevan ajan karttuma	264	202	219
Lykkäyskorotus, €/kk	.	.	.
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	45,4 %	47,3 %	46,7 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä			
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	2,2 %	2,5 %	2,4 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	0,9 %	0,7 %	0,7 %
- tulevan ajan karttuma	29,7 %	27,2 %	28,0 %

Eläketurvakeskuksen
tilastoja

Mistä vuonna 2021 alkaneet vanhuuseläkkeet karttuivat?

Eläketurvakeskuksen tilastoja

Eläketurvakeskus on lakisääteinen työeläketurvan kehittäjä, asiantuntija ja yhteisten palvelujen tuottaja. Tilastoja-sarjassa julkaistaan tilastotietoja eläketurvan eri alueilta. Tilastot perustuvat eläkejärjestelmän rekisteritietoihin.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN